

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

OTSUS
isikuandmete töötlemiseks teadusuuringus
nr 2.2.-1/26/48-4

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Anu Suviste
Otsuse tegemise aeg ja koht	31.08.2026 Tallinnas
Taotluse esitajad	Mart Uusjärv Sotsiaalministeerium info@sm.ee Merilin Olo Kliimaministeerium info@kliimaministeerium.ee

RESOLUTSIOON:

1. Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 6 lg 5 alusel Andmekaitse Inspektsioon otsustab:
 - 1.1. kooskõlastada andmesubjektide nõusolekuta isikuandmete töötlemine teadusuuringus "Tuuleparkide akustilise mõju uurimine: mõõtmine ja modelleerimine ning registripõhine epidemioloogiline terviseriskide uuring" 30.07.2026 täiendatud taotluses ja käesolevas otsuses esitatud tingimustel ja mahus;
 - 1.2. Sotsiaalministeeriumil ja Kliimaministeeriumil esitada algandmete hävitamisakt või kinnituskiri algandmete kustutamise kohta vastavalt taotluse punktile 6.1. hiljemalt 31.08.2029.
2. Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art 58 lg 2 punkti a alusel Andmekaitse Inspektsioon hoiatab, et kui Sotsiaalministeerium ja Kliimaministeerium ei arvesta käesoleva otsuse punktis 5 inspektsiooni poolt antud selgitustega, võib uuringu läbiviimiseks kavandatud isikuandmete töötlemine rikkuda IKÜM art 5 lg 1 punktis a sätestatud:
 - 2.1. läbipaistvuse põhimõtet, kui vastutav töötleja ei taga andmesubjektile teabe andmist vastavalt IKÜM nõuetele;
 - 2.2. seaduslikkuse põhimõtet, kui isikuandmete töötlemiseks andmesubjektilt võetud nõusolek ei vasta IKÜM tingimustele.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Otsuse peale on võimalik esitada 30 päeva jooksul vaie haldusmenetluse seaduse § 71 lõikes 1 sätestatud korras või esitada kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku § 7 lõikes 1

sätetatud korras.

TAOTLUSE ESITAJATE SELETUS JA KINNITUSED:

Esitatud otsuse lisas 1 „Taotlus isikuandmete töötlemiseks teadusuuringus“ ning uuringu registripõhise osa andmekoosseis lisas 2 „Uurimistöö avaldus kooskõlastuse saamiseks Tartu Ülikooli inimuuringu eetika komiteelt“ punktis 10.1.3. (al lk 23).

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED JA SELGITUSED:

1. IKS § 6 lõike 5 kohaselt loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. Nende koostamiseks on täidesaatval riigivõimul õigus teha päringuid teise vastutava või volitatud töötleja andmekogusse ning töödelda saadud isikuandmeid. Andmekaitse Inspeksioon kontrollib enne nimetatud isikuandmete töötlemise algust selles paragrahvis sätestatud tingimuste täitmist, välja arvatud juhul, kui poliitika kujundamiseks tehtava uuringu eesmärgid ja isikuandmete töötlemise ulatus tulenevad õigusaktist.
2. IKS § 6 lõikes 3 on nimetatud tingimused, mida tuleb hinnata enne, kui hakatakse uuringus andmesubjekti nõusolekuta tema isikuandmeid tuvastamist võimaldaval kujul töötleva. Üheks tingimuseks on, et andmetöötluse eesmärgid ei ole saavutatavad peale tuvastamist võimaldavate andmete eemaldamist. Inspeksioon nõustub, et pärast isikute tuvastamist võimaldatavate andmete eemaldamist oleks andmetöötluse eesmärkide saavutamine ebamõistlikult raske. Lisaks on taotluse esitajad hinnanud ja välja toonud ülekaaluka avaliku huvi.
3. Taotluse esitajad on kinnitanud, et töödeldavate isikuandmete põhjal ei muudeta isikute kohustuste mahtu ega kahjustata muul viisil ülemääraselt andmesubjektide õigusi. Andmekaitse Inspeksioon leiab, et taotlejad peavad arvestama alljärgnevalt punktis 5 toodud nõuetega, vastasel juhul AKI ei nõustu, et andmesubjekti õigusi ülemääraselt ei kahjustata.
4. [Isikuandmete kaitse üldmääruse](#)¹ (IKÜM) art 5 lõike 2 kohaselt vastutab isikuandmete töötlemise õiguspärasuse eest ja peab olema võimeline selle täitmist tõendama isikuandmete vastutav töötleja. Käesolevas uuringus toimuva isikuandmete töötlemise puhul on taotluse punkti 2.1.1. kohaselt kaasvastutavateks töötlejateks Sotsiaalministeerium ja Kliimaministeerium.
5. **Andmekaitse Inspeksioon hoiatab, et kavandatavad isikuandmete töötlemise toimingud, sh andmesubjektide nõuetekohase teavitamise ja eelkõige küsitlusuuringus osalejalt isikuandmete töötlemiseks nõusoleku küsimisel piisava ja korrekse andmetöötlust puudutava teabe andmata jätmine, võib tõenäoliselt rikkuda isikuandmete kaitse üldmääruse sätteid, sh IKÜM art 5 lg 1 punktis a sätestatud seaduslikkuse ja läbipaistvuse põhimõtteid, kui isikuandmete töötlemiseks andmesubjektilt võetud nõusolek ei vasta IKÜM tingimustele ja/või ei ole tagatud andmesubjektile IKÜM-is ette nähtud teabe andmine.**

Andmetöötluse õiguspärasuse tagamiseks peab isikuandmete vastutav töötleja isikuandmete töötlemisel arvestama järgnevat:

5.1. IKÜM art 5 lõikes 1 sätestatud läbipaistvuse põhimõtte järgimine.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta

- 5.1.1. IKÜM üheks oluliseks põhimõtteks on läbipaistvuse põhimõte. Läbipaistvuse tagamiseks tuleb andmesubjekte isikuandmete töötlemisest teavitada vastavalt IKÜM artiklitele 12–14 konkreetset selles uuringus toimuvast andmetöötlustest.
- 5.1.2. Taotlusesse lisatud BIG HEART andmebaasi koduleht ega uuringu kirjeldus ETIS andmebaasis ei kajasta IKÜM artiklites 13 ja 14 sätestatud teavet.
- 5.1.3. Läbipaistvuse tagamiseks tuleb andesubjekti teavitada tema isikuandmete töötlemisest. Andmekaitse Inspektsioon osundas juba 26.07.2026 kirjas nr 2.2.-1/26/48-2 puuduste kõrvaldamiseks, et IKÜM artiklite 12-14 kohaselt tuleb andmesubjekte nende isikuandmete töötlemisest teavitada ning selgitas ka teavitamise nõudeid. Taotlejad täiendasid taotluse punkti 7.1. teabega, et BIG-HEART kodulehel on olemas info selle kohta, et BIG-HEART andmeid kasutatakse ka antud uuringu jaoks ja lisatud on link uuringu kirjeldusele.
- 5.1.4. AKI selgitab veel kord, et isikuandmete töötlemisel riivatakse inimese põhiõigust eraelu kaitsele. Terviseandmed, kui eriliiki isikuandmed kuuluvad IKÜM kohaselt tugevdatud kaitse kohaldamisalasse². Üldmäärus küll kehtestab ka andmesubjektide teavitamata jätmise alused, kuid neid saab rakendada pigem erandlikel asjaoludel. Antud uuringu taotluses ei nähtu selliseid erandlikke asjaolusid, mis takistavad isikute teavitamist.
- 5.1.5. Taotluses kirjeldatud notseeboefekti risk ei ole teavitamata jätmiseks asjakohane, kuivõrd uuringus kasutatakse juba kogutud andmeid, mida tulevikus tekkida võiv risk ei saa mõjutada. Isegi, kui notseebo riski jaatada, mistõttu võiks teavitamise kohustus muuta isikuandmete töötlemise eesmärgi saavutamise võimatuks või häiriks seda suurel määral, siis näeb IKÜM art 14 lg 5 punkt b ette kohustuse teha teave avalikult kättesaadavaks. Teavitada on võimalik läbi (sotsiaal)meedia, ministeeriumi vm asutuse kodulehe kaudu vms viisil.
- 5.1.6. Isikuandmete vastutava töötleja kohustus on konkreetsetes uuringus toimuva isikuandmete töötlemise kohta teada andmine vastavalt IKÜM artiklites 12-14 sätestatud tingimustele.

5.2. IKÜM art 5 lõikes 1 sätestatud seaduslikkuse põhimõtte järgimine.

- 5.2.1. Täiendavalt juhib Andmekaitse Inspektsioon taotlejate tähelepanu uuringus isikuandmete töötlemise tingimustele osas, mis toimub andmesubjekti nõusoleku alusel. Igasugune isikuandmete töötlemine peab olema seaduslik, st andmetöötlusteks peab olema õiguslik alus. IKÜM art 6 lg 1 punkti a ja art 9 lg 2 punkti a kohaselt saab üheks õiguslikuks aluseks olla andmesubjekti nõusolek tema isikuandmete, sh eriliiki isikuandmete töötlemiseks.
- 5.2.2. Andmekaitse Inspektsioonile on esitatud taotlus uuringus „Tuuleparkide akustilise mõju uurimine: mõõtmise ja modelleerimine ning registripõhine epidemioloogiline terviseriskide uuring“ isikuandmete töötlemiseks. Nimetatud uuring koosneb registritest pärinevatest andmetest (BIG-HEART andmed ja keskkonna andmed) ning ankeetküsitlusega kogutavatest andmetest. Sealjuures toimub ankeetküsitlusele vastamine ja sellega seotud isikuandmete töötlemine andmesubjekti nõusoleku alusel. Taotlusele lisatud küsitluses osalemiseks saadetakiri ega küsitlusankeet ei sisalda teavet, mis on minimaalselt nõutud andmesubjekti teadliku otsuse tegemiseks. Küsitlusuuringu nimetus on „Elukeskkond ja tervis“ ning uuringu läbiviijana on välja toodud Tartu Ülikool. Küsitlusuuringu info ei viita ühelgi viisil seosele käesolevale tuuleparkide uuringule.
- 5.2.3. Isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt võib vastutav töötleja tugineda isikuandmete

² EL Kohtu 04.10.2024 [otsus C-21/23](#), p 82

töötlemisel andmesubjekti nõusolekule üksnes juhul, kui nõusolek vastab kõigile kehtivatele materiaalsele ja vormilistele tingimustele. IKÜM artikli 4 punktis 11 on nõusolek määratletud kui „vabatahtlik, konkreetne, teadlik ja ühemõtteline tahteavaldus, millega andmesubjekt kas avalduse vormis või selge nõusolekut väljendava tegevusega nõustub tema kohta käivate isikuandmete töötlemisega“³.

- 5.2.4. Vabatahtlikkus tähendab andmesubjekti jaoks tõeliselt vaba valikut ja kontrolli selle üle, kas nõustuda oma isikuandmete töötlemisega või mitte ning keeldumisel ei ole andmesubjektile kahjulikke tagajärgi. See tähendab muu hulgas seda, et avaliku sektori asutus ei täida sellist avalikes huvides olevat ülesannet, mille käigus tehakse isiku suhtes üksikotsuseid, nõusoleku andmine ei ole seotud teatud tingimustega nõustumisega, nõusoleku andmisest saab keelduda või nõusoleku tagasi võtta, ilma et sellega kaasneks kahjulikke tagajärgi (nt ka pettus, heidutamine, sundimine või märkimisväärse kahju kannatamine nõusoleku andmata jätmise korral).
- 5.2.5. Teine kehtiva nõusoleku element on konkreetsuse nõue. IKÜM art 6 lõike 1 punkti a kohaselt peab andmesubjekti nõusolek olema antud „ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil“ ning et andmesubjektil on neist igaühe puhul valikuvõimalus.
- 5.2.6. Konkreetsuse nõude täitmiseks peab vastutav töötleja:
- sõnastama täpselt töötlemise eesmärgi, vältimaks funktsioonide laienemist;
 - tagama nõusolekutaotluse üksikasjalikkuse;
 - eraldama andmete töötlemiseks nõusoleku saamisega seotud teabe selgelt muust teabest.
- 5.2.7. IKÜM põhjenduse 33 järgi võimaldatakse teadusuuringute kontekstis nõusoleku konkreetsuse ja üksikasjalikkuse osas teatavat paindlikkust, kuid sellega ei loobuta kohustustest, mis on seotud konkreetse nõusoleku nõudega. See tähendab, et teadusprojektis võib kasutada isikuandmeid nõusolekule tuginedes vaid juhul, kui projektil on hästi kirjeldatud eesmärk. Kui teadusprojekti raames toimuva andmetöötluse eesmärke ei ole võimalik kohe alguses kindlaks määrata, nähakse põhjendusega 33 ette erand, mille kohaselt eesmärki võib kirjeldada üldisemalt. Sel juhul tuleb nõusolek saada uuringu edenedes konkreetsete etappide kohta enne nende algust.
- 5.2.8. Andmesubjekti nõusolek peab olema teadlik. Teabe andmine andmesubjektile enne nõusoleku saamist on oluline, et võimaldada tal teha teadlik otsus, aru saada sellest, millega ta nõustub, ja näiteks kasutada oma õigust nõusolek tagasi võtta.
- 5.2.9. Et nõusolek oleks teadlik, tuleb andmesubjekti teavitada teatavatest valiku tegemisel olulistest elementidest ning esitada minimaalselt järgmine teave:
- vastutava töötleja andmed;
 - iga sellise töötlemistoimingu **eesmärk**, mille jaoks nõusolekut küsitakse;
 - milliseid andmeid kogutakse ja kasutatakse;
 - nõusoleku tagasivõtmise õiguse olemasolu;
 - vajaduse korral teave andmete kasutamise kohta automatiseeritud otsuste tegemisel;
 - andmete vastuvõtjad, kui taotletavale nõusolekule kavatses tugineda mitu vastutavat töötlejat või kui andmed kavatsetakse edastada teistele vastutavatele töötlejatele või kui neid kavatsesid töödelda teised vastutavad töötlejad, kes soovivad tugineda algsele nõusolekule.

³ Vt täpsemalt Euroopa Andmekaitsekoostöökoostöö [Suunised 05/2020 määruse \(EL\) 2016/679 kohase nõusoleku kohta](#)
Versioon 1.1 Vastu võetud 4. mail 2020

- 5.2.10. Sõltuvalt asjaoludest ja juhtumi kontekstist võib vaja minna rohkem teavet, et võimaldada andmesubjektil asjaomasest töötlemistoimingust tõepoolest aru saada.
- 5.2.11. **Andmekaitse Inspeksioon rõhutab, et teavitamine ei tohi olla varjatud, mitmetähenduslik ega koormatud liigsete tingimustega. Kui vastutav töötleja ei taga teavet, muutub andmesubjekti poolne kontroll näilikuks ja nõusolek ei ole töötlemise alusena kehtiv. Sel juhul isikuandmete töötlemiseks õiguslik alus puudub ja andmeid töödelda ei tohi.**
- 5.2.12. Nõusolek peab olema ühemõtteline tahteavaldus. Isikuandmete kaitse üldmääruses on selgelt öeldud, et nõusolekuks on vaja andmesubjekti avaldust või nõusolekut väljendavat selget tegevust, mis tähendab, et see peab alati olema antud aktiivsete sammude astumise või kinnituse esitamise teel. Peab olema ilmne, et andmesubjekt on nõustunud konkreetse töötlemisega.
- 5.2.13. Täiendav tingimus on kehtestatud IKÜM artiklis 9 sätestatud suuremat kaitset vajavate isikuandmete eriliikide töötlemise nõusolekule, mis peab olema selgesõnaline. Nõuetekohase nõusoleku eeltingimus on avaldus või selge nõusolekut väljendav tegevus. Selgesõnaline viitab nõusoleku väljendamise viisile, st andmesubjekt peab esitama sõnaselge avalduse nõusoleku kohta, soovitavalt kirjalikult. Teadusuuringutes nõusoleku alusel eriliiki isikuandmete töötlemisel tõlgendatakse põhjendusega 33 ette nähtud paindlikku lähenemisviisi rangemalt ja rakendatakse tugevamat kontrolli.
- 5.2.14. Täiendavad nõuded kehtivale nõusolekule hõlmavad vastutava töötleja kohustust selle tõendamiseks IKÜM art 7 lõike 1 kohaselt ning isiku õigus nõusoleku tagasivõtmiseks. IKÜM artikli 7 lõike 3 järgi peab vastutav töötleja tagama, et andmesubjekt saab nõusoleku igal ajal tagasi võtta sama lihtsalt kui ta selle andis. Nõusoleku tagasivõtmise korral jäävad seaduslikuks kõik töötlemistoimingud, mis põhinesid nõusolekul ja toimusid enne nõusoleku tagasivõtmist. Õigusliku aluse puudumisel peab vastutav töötleja andmetöötluse lõpetama.
- 5.2.15. Juhul kui andmesubjekt võtab nõusoleku tagasi ja vastutav töötleja soovib jätkata isikuandmete töötlemist mõnel muul õiguslikul alusel, ei saa muule õiguslikule alusele vaikumisi üle minna. Teadusuuringute puhul sellest nõudest erandit ei tehta ning tagasivõtmise taotluse saamisel peab vastutav töötleja isikuandmed isikuandmete töötlemise lõpetama.
- 5.2.16. Kokkuvõttes peab taotlejatel uuringus isikuandmete töötlemiseks olema õiguslik alus. Kui õiguslikuks aluseks on andmesubjekti nõusolek, siis tuleb tagada nõusoleku kehtivus. Vastasel korral isikuandmete töötlemiseks õiguslik alus puudub ja andmetöötlus ei ole lubatud. **Nõusoleku kehtivuseks tuleb andmesubjektile anda kogu oluline teave, sh kes on isikuandmete vastutav töötleja, millisel eesmärgil andmeid töödeldakse, kui kaua töödeldakse, milliseid andmeid töödeldakse, kellele edastatakse jne.**
6. Andmekaitse Inspeksioonil on õigus teostada igal ajal ette teatamata kontrolli või algatada järelevalvemenetlus. AKI-l on õigus isikuandmete kaitse nõuete rikkumisel teha andmetöötlejale ettekirjutus andmetöötluse peatamiseks ja nõuetega kooskõlla viimiseks.
7. Inspeksioon on käesoleva uuringu kooskõlastamisel arvestanud Eesti Teadusagentuuri teaduseetika komitee 01.06.2026 otsusega [TEET227](#).
8. Andmekaitse Inspeksiooni kooskõlastus isikuandmete töötlemiseks poliitika kujundamise uuringus kehtib tingimustel, mis on toodud 30.07.2026 inspeksioonile esitatud täiendatud

taotluses ja selle lisades ning käesolevas otsuses.

9. Kui uuringu taotluses esitatud tingimused muutuvad, tuleb sellest inspeksiooni teavitada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Suviste

jurist

peadirektori volitusel

Lisad:

1. Taotlus isikuandmete töötlemiseks teadusuuringus
2. Uurimistöö avaldus kooskõlastuse saamiseks Tartu Ülikooli inimuuringute eetika komiteelt